

ZLODEJKA KNÍH

Nové divadlo

autorka recenzie: Tamara Vajdíková

predstavenie na festivale Dotyky a spojenia:

23. 6. 2022 v Martine

Život je boj, nie muzikál

Na javisku stojí iba kovová konštrukcia pripomínajúca lešenie. Z nej visí lampa s výrazne trčiacou žiarovkou, aká sa dáva do pivničných priestorov. Okolo je zopár stoličiek a niekoľko iných predmetov. Atmosféra je hustá od prvého momentu a nie je to preto, že herečka na úvod diktuje, aby diváci čítali inscenačný zámer ako pochmúrnú náladu. Všetci tušia, že sa bude diať čosi tajomné. Potom prichádza Liesel (stvárnená Luciou Korenou) a hovorí, že túži napísať knihu. Knihu, ktorú vpíše na zamaľované stránky vydania *Mein Kampf*. Pretože Hitler vraj vôbec nebol talentovaný. Pretože *Môj boj* treba prepísať. Na lešenie sa posadia Agáta Spišáková a Ivan Martinka ako Lieselini rodičia, obaja vyzerajú ako bábky a iba z výšky tupo hľadia, ako sa pod nimi odohráva zvláštny príbeh. Za Liesel totiž prichádza smrť, podľa jej vlastných slov, alegorická postava. A tu kdesi, medzi pochmúrnou a hustou atmosférou scény a Lieselinou nádejou napísať knihu, sa rodí *Zlodejka kníh*.

Inscenácia už v úvode naznačuje, že nepôjde o žiaden realizmus. Herci komentujú, čo ide ich postava vykonať a napokon to vykonajú. Dej sa odohráva v krátkych úsekoch, plynie dynamicky a logicky. Liesel sa v úvode pýta Smrti (Ľubomíra Dušaničová) na rôzne cudzie slová. Chce vedieť napríklad, čo znamená slovo ideológia. A Smrť jej odpovedá krátkymi a trefnými poučkami, takže spolu s Liesel sa vzdeláva celé publikum. Vlastne, celá inscenácia je akoby poučkou o tom, že ideológia zabíja, keď prekročí určitú hranicu. Tentokrát je tu však prítomná poetika brechtovského divadla. Okrem komentovania je dej predelený rôznymi songami, z ktorých najdominantnejšou je pieseň v závere – pieseň *Tri slová* z muzikálu *Neberte nám princeznú*. Leitmotívom inscenácie sa tak stáva motto: „Život je boj.“, ktoré potom dopĺňajú slová: „Život nie je muzikál.“ Tým tvorcovia väčšmi uvádzajú Lieselin príbeh do života, pretože tak dávajú najavo, že to, čo sa deje na javisku, je len umelé a že máme sledovať to, čo sa deje v realite.

Liesel Lucie Korenej je mladé dievča plné nádeje. Oproti Anne Frankovej, ktorú stvárnila v minulosti, je však drzejšia, panovačnejšia, menej jemná. Je zranená udalosťami, ktoré sa jej stali v minulosti, no

zároveň nestráca nádej, že raz bude dobre. Ľubomíra Dušaničová ako Smrť stále nosí na tvári kamenný výraz a svoje repliky hovorí vážne a monotónne. To vzbudzuje dojem chladu a nedostupnosti, hoci vo vzťahu k Liesel vidno aj u nej akési zjemnenie. Rodičia Ivan Martinka a Agáta Spišáková sú v inscenácii takmer až postavičky, no práve to nahráva celkovému spracovaniu inscenácie. Sú totiž iba figúrkami v Lieselinej knihe. Martinka je citlivý a dobrý, Spišáková zasa navonok hrá drsnú, no v skutočnosti je rovnako hravá ako oni dvaja. Miloš Kusenda má v *Zlodejke kníh* dve väčšie postavy. Jednou je Rudy, Lieselin drzý kamarát, ktorého stvárňuje ako prchkého až takmer nepríjemného a otravného chlapca, ktorý je však napriek všetkému úprimne láskavý a hravý. Žid Max, ktorého schovávajú v pivnici, je zasa zmierený s osudom, pokorný a ochotný znášať svoj osud aj v studenej pivnici.

Hoci sa *Zlodejka kníh* odohráva počas druhej svetovej vojny, jej posolstvo je neodškriepiteľné aj pre dnešok. Zo strany tvorcov nejde len o kritiku vojny ako takej, ale aj o snahu poučiť o tom, ako môže byť nesprávna a manipulatívna ideológia nebezpečná. Rovnako ako pri *Anne Frankovej*, aj pri *Zlodejke kníh* ide o dramaturgicky prepracovanú inscenáciu mieriacu na mladého diváka, ktorá neskíza k pátosu a gýču, nekričí prvoplánové heslá o tom, že je vojna „fuj“, ale poukazuje na prvky manipulátorov, tvorcov konfliktov, hoci malých, ale o to dôležitejších, aj v nás samých. Ak totiž nedokážeme vychádzať ani sami so sebou, potom je logické, že veľké masy ľudí sa nezhodnú už vôbec na ničom. A tak Nové divadlo Nitra opäť prináša mladým ľuďom ukážku toho, čo dnes spoločnosti najviac chýba: kritického myslenia.